

Новий Заповіт

Сучасною мовою

Київ, 1996

Авторське право 1996 р. забезпечене
(Copyright © 1996)
World Bible Translation Center

Якщо ви бажаєте дістати додаткову кількість
примірників цього видання, звертайтеся за
адресою:

World Bible Translation Center
P.O. Box 820648
Fort Worth, Texas 76182
USA

Книги Нового Заповіту

Книга	Скорочення	Сторінка
Євангелія від Матвія.....	Мт.	1
Євангелія від Марка	Мр.	34
Євангелія від Луки	Лк.	55
Євангелія від Іоана.....	Ін.	92
Діяння апостолів.....	Дії	118
Послання Павла до римлян	Рим.	152
Перше послання Павла до коринфян.....	1 Кор.	168
Друге послання Павла до коринфян.....	2 Кор.	182
Послання Павла до галатів	Гал.	191
Послання Павла до ефесян.....	Еф.	196
Послання Павла до филипійців	Фил.	201
Послання Павла до колосян	Кол.	205
Перше послання Павла до салонікійців.....	1 Сал.	208
Друге послання Павла до салонікійців.....	2 Сал.	211
Перше послання Павла до Тимофія	1 Тим.	213
Друге послання Павла до Тимофія.....	2 Тим.	217
Послання Павла до Тита	Тит.	220
Послання Павла до Филимона	Филим.	222
Послання Павла до євреїв	Євр.	223
Соборне послання Якова	Як.	235
Перше послання Петра	1 Петр.	239
Друге послання Петра.....	2 Петр.	243
Перше соборне послання Іоана	1 Ін.	246
Друге послання Іоана.....	2 Ін.	250
Третє послання Іоана	3 Ін.	251
Послання Юди	Юд.	252
Одкровення апостола Іоана	Одкр.	254

Вступ

Новий Заповіт — це назва, яка вживалася протягом століть для позначення низки творів, що складають останню частину Біблії. Псалми — збірка поезій, які є частиною більшого зібрання книг, названого Старим Заповітом. Старий Заповіт — це друга частина Біблії. Таким чином Біблія — це фактично два зібрання книг. Власне, сама назва «Біблія» походить від грецького слова, яке означає «книги». Первісним значенням слова, що перекладається як «заповіт», раніше було «угода», або «домовленість» — ідеться про обіцянку Бога благословити Свій народ. Старий Заповіт — це зібрання творів про Угоду, яку Бог уклав з єврейським народом за часів Мойсея. Новий Заповіт — це зібрання творів про Угоду, яку Бог уклав з усіма людьми, що вірять в Ісуса Христа.

У книгах Старого Заповіту наводиться перелік великих діянь Бога для єврейського народу, та розкривається Його задум використати цей народ, аби донести Своє благословення до всього світу. У цих творах ідеться про прихід Спасителя (чи Месії), якого Бог пошле для здійснення Свого задуму. Твори Нового Заповіту продовжують історію Старого Заповіту. В них розповідається про прихід Спасителя (Ісуса Христа) і про значення Його пришествя для всього людства. Старий Заповіт забезпечує необхідне підґрунтя для розуміння Нового Заповіту. А Новий Заповіт доповнює історію спасіння, розпочату в Старому Заповіті.

Старий Заповіт

Твори Старого Заповіту є зібранням тридцяти дев'яти різних книг, написаних багатьма авторами. В основному їх було написано івритом, мовою давнього Ізраїлю. Кілька розділів написано арамейською — офіційною мовою Вавилонської імперії. Деякі частини Старого Заповіту було написано понад три з половиною тисячі років тому. Більше тисячі років минуло з часу написання перших книг і останніх. У цьому зібранні є книги з права, історії, прозові та пісенні твори, вірші і вчення мудреців.

Часто Старий Заповіт поділяють на три основні розділи: Закон, Книги пророків та Святе Письмо. Закон містить п'ять книг, що називаються «П'ять книг Мойсея». Перша книга — «Буття». В ній розповідається про створення знаного нами світу, про перших чоловіка та жінку й про їхній перший гріх проти Бога. Розповідається про Великий потоп і про родину, яку Бог врятував від потопу, про початок існування ізраїльського народу — народу, обраного Богом для використання з особливою метою.

Історія Авраама

Бог уклав угоду з Авраамом, чоловіком великої віри. За цією угодою Бог обіцяв зробити Авраама батьком великого народу й віддати йому та його нащадкам землю ханаанську. Авраам зробив обрізання, щоб

показати, що він приймає угоду. Обрізання стало доказом згоди між Богом та його народом. Авраам не знав, як Бог робитиме те, що обіцяв, але він вірив Богові. Бога це дуже втішило.

Авраам мешкав серед євреїв Месопотамії. Бог наказав Аврааму залишити свій дім і повів його на обіцяну землю — Ханаан (яка також зветься Палестиною). В похилому віці у Авраама народився син Ісаак. У Ісаака народився син Яків. Яків (якого також називали Ізраїль) мав дванадцять синів і дочку. Ця родина і стала народом Ізраїлю, та вони ніколи не забували свого родового походження. Вони й далі називали себе дванадцятьма коліньми (чи групами родин) нащадків дванадцяти синів Якова: Рувима, Симеона, Левія, Юди, Дана, Нафталі, Гада, Ашера, Іссахара, Забулона, Йосипа та Веніамина. Три основні пращури — Авраам, Ісаак і Яків — відомі як батьки або патріархи Ізраїлю.

Авраам був батьком і в іншому розумінні. Багато разів у давньому Ізраїлі Бог призивав певних людей бути своїми промовцями. Такі промовці, або пророки, були представниками Бога перед людьми. Через пророків Бог давав людям Ізраїлю обіцянки, застереження, закони, вчення, уроки, засновані на попередньому досвіді, та уроки, в основі яких лежали майбутні події. Єврей Авраам був першим пророком, згаданим у Біблії.

Звільнення Ізраїлю від рабства

Родина Якова (Ізраїля) розрослась і нараховувала близько сімдесяти його прямих нащадків. Один із його синів, Йосип, став значною посадовою особою в Єгипті. Часи були тяжкими, тож Яків і його родина переїхали до Єгипту, де харчів було вдосталь і життя було легшим. Цей рід євреїв розрісся до невеликої народності, і фараон (Єгипетський цар) зробив цих людей рабами. Книга «Вихід» розповідає про те, як згодом, через чотириста років, Бог за допомогою пророка Мойсея звільнив людей Ізраїлю від рабства в Єгипті й повернув їх у Палестину. Ціна за свободу була висока, та сплатити її довелося єгиптянам. Фараон і всі родини Єгипту втратили своїх старших синів (первістків), перш ніж фараон остаточно погодився звільнити народ. Тож сини, народжені першими, мали вмерти, щоб народ було звільнено, — і народ Ізраїлю згадував про це під час вшанування Бога та жертвоприношеннях.

Народ Ізраїлю був готовий іти на волю. Ізраїльтяни приготувалися до втечі з Єгипту. Кожна родина вбила й засмажила ягня. Позначивши запони своїх наметів кров'ю ягнят, вони дали знак Богові. Похапцем напекли хліб без дріжжів і поїли. Цієї ночі Ангел Господній пройшов тією землею. Якщо не було крові ягняти на запоні, первісток у цій родині вмирав. Люди Ізраїлю були звільнені. Та коли раби вже зібралися залишити Єгипет, фараон змінив свою думку. Він вислав військо, щоб захопити рабів-ізраїльтян і повернути їх. Але Бог врятував Свій народ. Бог розділив Червоне море, провів Свій народ до волі на інший бік і знищив єгипетське військо, що їх переслідувало. Тоді, десь на Аравійському півострові, на горі в Синайській пустелі, Бог уклав особливу угоду з цими людьми.

Закон Мойсея

Врятування Богом народу ізраїльського і ця угода, укладена в Синаї, виокремили цей народ з-поміж усіх інших. В цій угоді були клятва та

закони для народу Ізраїлю. Частина цієї угоди, відома як Десять заповідей, була написана Богом на двох камінних скрижалях і дана народові. Ці заповіді містять основні принципи життя, за якими Бог хотів би, щоб жили ізраїльтяни. Там перелічено обов'язки ізраїльтянина щодо Бога, родини та ближнього.

Десять заповідей і всі інші правила і вчення, дані на горі Синай, стали відомі як «Закон Мойсея» чи просто «Закон». Нерідко ці терміни вживаються для посилення на перші п'ять книг Святого Письма, а часом і на весь Старий Заповіт.

Крім десяти заповідей та інших настанов, Закон Мойсея містить правила про священиків, жертвоприношення, вшанування та свята. Ці правила ви знайдете в книзі «Левит». Згідно з Законом Мойсеевим, усі священики та їхні помічники походять з роду Левія. Ці помічники називаються «левитами». Найголовнішого серед священиків називали Первосвященником.

Закон включає настанови щодо влаштування Священного намету (храму), або скинії — місця, куди ізраїльтяни приходять, щоб вшановувати Бога. А також вказівки щодо виготовлення всіх необхідних для відправи речей. Це підготувало ізраїльтян до будівництва священного Єрусалимського Храму на горі Сіон, куди пізніше приходили люди для вшанування Бога. Порядок жертвоприношення та вшанування змушував людей побачити свої гріхи щодо одне до одного і до Бога. Але це також давало людям можливість дістати прощення та возз'єднатися одне з одним і з Богом. Ці жертви проклали шлях для кращого розуміння тієї жертви, яку Бог готувався принести всьому людству.

У Законі містилися настанови щодо того, як відзначати деякі свята. Кожне свято мало своє особливе значення. Деякі свята були веселими нагодами відзначити певні пори року, як свято Врожаю, П'ятдесятниця чи Трійця та Покрова.

Деякі свята нагадували про чудесні вчинки Божі щодо Його народу. Таким святом була єврейська Пасха. Кожна родина відзначала втечу з Єгипту. Люди співали пісень, восхваляючи Бога. Різали та готували ягня. Кожна чаша вина та шматочок їжі нагадували народу про вчинки Божі, здійснені на порятунок від життя, сповненого болем та смутку.

Інші свята були сумнішими. Щороку в день Спокути люди згадували лихі вчинки, заподіяні іншим та Богові. Це був день смутку, люди не їли. І в цей день первосвященик приносив особливі жертви, щоб спокутувати свої гріхи.

Угода між Богом та Ізраїлем була надзвичайно важливою для авторів Старого Заповіту. В основі майже всіх пророчих Книг та Святого Письма лежить той факт, що народ ізраїльський і кожен житель Ізраїлю уклали особливу угоду зі своїм Богом. Вони називали це Угодою з Господом, або просто Угодою. В їхніх книгах історія викладалася в світлі цієї Угоди: якщо особа чи народ віддано вірували у Бога та Угоду, тоді Бог винагороджував їх. Якщо люди нехтували Угодою, Бог їх карав. Бог послав Своїх пророків, щоб ті нагадали народу про Угоду з Богом. Поети Ізраїлю оспівували чудесні вчинки, здійснені Богом для покірливих, та журилися через біль та покарання тих, хто не підкорився Богові. В основі уявлень цих письменників про добро та зло лежало вчення Угоди. А коли невинні люди страждали, поети намагалися зрозуміти чому.

Царство Ізраїльське

Історія давнього Ізраїлю — це історія того, як народ зрікся Бога, Бог врятував людей, люди повернулися до Бога, а тоді знову Його зреклися. На горі Синай народ погодився йти за Богом, а потім виступив проти Бога і був змушений блукати в пустелі протягом сорока років. Нарешті помічник Мойсея Ісус Навин привів народ до землі обітованої. Тоді вперше було завойовано й заселено землю ізраїльську. Перші кілька століть після заселення народом керували місцеві вожді, що називалися суддями.

Зрештою народ захотів мати царя. Першим царем був Саул. Саул не підкорився Богові, отож Бог обрав підпаска на ім'я Давид бути новим царем. Пророк Самуїл прийшов і змастив його голову, помазуючи його царем Ізраїлю. Бог пообіцяв Давиду, що наступні царі Ізраїлю будуть його нащадками з коліна Юди. Давид завоював місто Єрусалим і зробив його столицею і майбутнім місцем зведення в храму. Він зібрав священників, пророків, авторів пісень, співців та музикантів для оспівування храму. Давид навіть сам написав багато пісень (псалмів), але Бог не дав йому звести храм. Коли Давид був старим і вже вмирав, він зробив свого сина Соломона царем Ізраїлю. Давид застеріг свого сина, щоб той завжди йшов за Богом і корився Угоді. Ставши царем, Соломон збудував храм і розширив кордони Ізраїлю. В ті часи Ізраїль був на вершині своєї слави. Соломон став знаменитим. Ізраїль зміцнів.

Юдея та Ізраїль — розділення царства

По смерті Соломона почалася громадянська війна, і народ було розділено. Десять північних родів називали себе Ізраїлем. Південні роди називали себе Юдеєю (сучасний термін «євреї» походить від цієї назви). Юдея залишилася вірна Угоді, а династія Давида (царська родина) й далі правила в Єрусалимі, доки Юдея не була нарешті загарбана, а народ її не вигнали в полон вавілоняни.

У північному царстві (Ізраїлі) змінилося кілька династій, оскільки люди не дотримувались Угоди. Кілька міст у різні часи ставали столицями в Ізраїльському царстві, останньою була Самарія. Щоб зміцнити свою владу над народом, царі Ізраїлю змінили порядок богослужіння. Вони обрали нових священників і збудували два нові храми: один у Дані (на північному кордоні Ізраїлю), а другий у Бетелі (на кордоні Ізраїлю з Юдеєю). Точилося багато війн між Ізраїлем та Юдеєю.

У ті часи заворушень та громадянської війни Бог посилав багато пророків до Юдеї та Ізраїлю. Деякі з них були священниками, деякі — селянами. Деякі були радниками царя, інші вели значно скромніше життя. Деякі пророки записували свої вчення чи пророцтва, багато інших цього не робили. Але всі ці пророки приходили проповідувати чесність і праведність, і необхідність покладатися на Божу допомогу.

Багато пророків застерігали, що народ буде знищено й розсіяно, якщо він не повернеться до Бога. Деякі з цих пророків бачили з'яви як майбутньої слави, так і майбутнього покарання. Багато з них очікувало на час, коли новий цар правитиме царством. Декому цей цар вбачався нащадком Давида, який приведе народ Божий до нового Золотого Віку. Дехто казав, що цар буде вічно правити у вічному царстві. Інші бачили його слугою, що зазнає багато страждань, щоб повернути свій народ до

Бога. Але всі вони бачили його Месією, помазаником (обранцем) Божим, що приносить новий вік.

Занепад Ізраїлю та Юдеї

Люди Ізраїлю не слухали застережень Божих, тож у 722/721 рр. до н.е. Самарія була загарбана асирійцями. Ізраїльтян було вигнано з їхніх домівок і розсіяно по всій Асирійській імперії, і їхні брати і сестри в Юдеї втратили їх назавжди. Тоді асирійці заселили ізраїльські землі чужинцями. Ці люди були навчені релігії Юдеї та Ізраїлю, і багато з них намагалися слідувати Угоді. Таких людей почали звати самаритянами. Асирійці робили спроби вторгнутися в Юдею. Багато міст здалося загарбникам, але Бог врятував Єрусалим. Цар асирійський зазнав поразки й повернувся на свої землі, де був зрадницьки вбитий двома своїми синами. Так було врятовано Юдею.

Ненадовго народ Юдеї змінився. Якийсь час він почав підкорятися Богові, але зрештою був переможений і розсіяний. Вавілоняни зміцніли й загарбали Юдею. Спершу вони взяли в полон лише кілька найвпливовіших людей. Але кількома роками пізніше, у 587/586 рр. до н.е. повернулися, щоб зруйнувати Єрусалим і храм. Хтось утік до Єгипту, але більшість позабирали в рабство вавілоняни. Знову Бог відправив пророків до народу. І народ почав дослухатися. Здається, знищення храму і Єрусалима, а також заслання до Вавілону справді змінили народ. Пророки дедалі більше й більше говорили про нового царя та його царство. Один із пророків, Єремія, навіть говорив про Нову Угоду. Ця Нова Угода буде викарбована не на камінних скрижалях, а в серцях людей Божих.

Євреї повертаються до Палестини

Тим часом у Перській імперії до влади прийшов Кир і підкорив Вавілон. Кир дозволив народам повернутися на свої землі. Отак після сімдесяти років вигнання багато людей з Юдеї повернулося додому. Люди намагалися відновити свій народ, та Юдея залишалася нечисленною і слабкою. Знову відбудували храм, хоча він був не такий гарний, як зведений Соломоном. Багато людей віддано навернулися до Бога й почали вивчати Закон, твори пророків та інші святі книги. Багато чоловіків стали писарчуками (особливими вченими), що переписували Святе Письмо. В певний час ці люди організували школи по вивченню Святого Письма. Люди почали збиратися по суботах, у священний день відпочинку, для спільних занять, молитов і богослужіння. У своїх синагогах (місцях зібрання) вони вивчали Святе Письмо, і багато людей почало чекати приходу Месії.

На Заході Олександр Великий підкорив Грецію, а незабаром підкорив світ. Він поширював грецьку мову, звичаї та культуру в різних частинах світу. Коли він помер, царство розділилося й виросла інша імперія, що підкорила велику частину світу, відомого на той час, в тому числі Палестину, де жили юдеї.

Нові правителі, римляни, часто бували жорстокі й брутальні, а євреї були горді і непокірні. У ті нелегкі часи чимало євреїв очікували приходу Месії вже за їхнього життя. Євреї хотіли, щоб ними правили лише Бог і Месія, якого Бог обіцяв їм надіслати. Вони не розуміли, що Бог через Месію планував врятувати світ. Вони думали, що Бог планує врятувати євреїв від світу! Деякі євреї вдовольнялися очікуванням Месії, якого надішле Бог. Але інші вирішили «допомогти» Богові

заснувати нове царство. Ці євреї називалися зилотами. Зилоти намагалися боротися проти римлян і нерідко вбивали євреїв, які співпрацювали з римлянами.

Єврейські релігійні групи

У першому столітті до нашої ери Закон Мойсея став надзвичайно важливим для євреїв. Люди вивчали Закон і сперечалися про нього. Люди розуміли Закон по-різному, але багато євреїв були готові вмерти за Закон. Серед євреїв існувало три головні релігійні групи, і в кожній групі були писарі (законники або вчені).

Саддукеї

Одна з груп називалася саддукеями. Ця назва, ймовірно, походить від імені Задок, первосвященника часів царя Давида. Багато священників та людей, наділених владою, були саддукеями. Ці люди визнавали лише Закон (п'ять книг Мойсеевих) як керівництво у релігійних справах. Закон багато чого вчив про священників та жертвоприношення, але не вчив про життя після смерті. Тож саддукеї не вірили у те, що люди воскреснуть після смерті.

Фарисеї

Інша група називалася фарисеями. Ця назва походить від івритського слова «тлумачити» (роз'яснювати), або «відокремлювати». Ці люди намагалися викладати чи тлумачити Закон Мойсея простим людям. Фарисеї вірили, що існує усна традиція, яка бере свій початок ще від часів Мойсея. Вони вірили, що люди кожного покоління можуть тлумачити Закон таким чином, щоб він відповідав потребам цього покоління. Це означало, що фарисеї визнавали не лише Закон Мойсея, а також і Книги пророків, Святе Письмо і навіть свої власні традиції. Ці люди намагалися ретельно дотримуватися Закону і своїх власних традицій. Тож вони уважно стежили за тим, що їдять і чого торкаються. Вони дбали про миття рук та омивання. Вони також вірили, що люди воскреснуть після смерті, оскільки розуміли те, що казали пророки про майбутні події.

Есееї

Третю значну групу складали есееї. Багато священників Єрусалима не вели життя, догідне Богу. Також римляни призначили багатьох первосвященників, і дехто з них не відповідав вимогам Мойсеевого Закону. Тому есееї вважали, що богослужіння та жертвоприношення в Єрусалимі не проводяться належним чином. Есееї переселилися в юдейські пустелі. Вони організували свої комуни, куди приймали тільки есееїв. Вони постились і молилися, і ждали, що Бог пошле Месію і очистить храм і священство.

Новий Заповіт

Бог розпочав втілення Свого задуму. Він обрав особливий народ. Він уклав з цим народом Угоду, яка мала підготувати народ до розуміння Його справедливості й благості. Через пророків та поетів він розкрив Своє благословення світу, заснувавши довершене духовне царство, в основі якого лежала нова краща Угода. Втілення задуму починалося з

приходу обіцяного Месії. Пророки розповідали про його прихід дуже детально. Вони сповістили, де Месія буде народжений, якою він буде людиною, яку роботу він має виконати. Настав час Месії прийти й розпочати укладати Нову Угоду.

Твори Нового Заповіту розповідають про Нову Угоду Бога, яка була донесена і втілена через Ісуса, який був Христом (тобто помазаником, Месією). Вони вчать, що ця Нова Угода — з усіма людьми. Вони розповідають про те, як люди в першому столітті відгукнулися на милостиву пропозицію Божої любові й стали частиною Нової Угоди. У цих творах даються вказівки Божим людям щодо того, як жити в цьому світі. В них також описується благословення, обіцяне Богом Його народові для повного й осмисленого життя у світі й для життя з Ним після смерті.

Твори Нового Заповіту включають двадцять сім різних книг, як мінімум, восьми різних авторів. Усі вони написані грецькою мовою, яка була поширена у світі в першому столітті. Більше половини всіх творів написано чотирма апостолами, людьми, обраними Ісусом, щоб бути Його представниками чи помічниками. Матвій, Іоан та Петро були трьома з найближчих послідовників Ісуса під час Його земного життя. Інший автор, Павло, був обраний Ісусом пізніше, через чудесну з'яву.

Перші чотири книги, що називаються Євангеліями, — це різноманітні описи життя та смерті Ісуса Христа. Загалом у цих книгах радше йдеться про вчення Ісуса, мету Його появи на землі, надзвичайне значення Його смерті, ніж просто викладаються історичні факти Його життя. Це особливо стосується четвертої книги, Євангелії від Іоана. Перші три Євангелії дуже подібні за змістом. Фактично вони багато в чому повторюються. Однак кожен твір написано для іншої аудиторії, і мета кожної відрізняється від інших.

За чотирьома Євангеліями йдуть Діяння апостолів, історія подій, що відбулися після смерті Ісуса. Там описано, як Божову пропозицію любові було проголошено людям послідовниками Ісуса. Розповідається, як проголошення цієї Євангелії чи Доброї Звістки призвело до широкого визнання християнської віри в Палестині та Римському світі. Книга Діань була написана Лукою, свідком багатьох подій, про які він писав. Лука був також автором третьої Євангелії. Ці дві книги складають логічну єдність, Діяння — це природне продовження життєпису Ісуса.

За Діяннями йде зібрання листів окремим особам чи групам християн. Ці листи надсилалися християнськими провідниками Петром та Павлом, двома апостолами Ісуса. Ці листи було написано для того, щоб допомогти людині розібратися з проблемами, які перед ними тоді поставали. Вони інформували, направляли, повчали й надихали не лише цих людей, а й усіх християн, в їхній вірі, спільному житті та житті у світі.

Книги Нового Заповіту

Подальший опис книг Нового Заповіту має допомогти в підготовці до читання кожної книги:

Євангелія від Матвія. Матвій — це ім'я одного з дванадцяти найближчих Ісусових послідовників. Матвій був єврейським збирачем податків, коли Ісус обрав його бути одним із Своїх апостолів. У творах Матвія простежується вплив його єврейського походження та інтересів. Видається, він особливо дбає про виповнення передбачень Старого

Заповіту в житті Ісуса. Однак Матвій справді ставить у центрі свого твору вчення Ісуса.

Євангелія від Марка. Іоан Марко був молодим товаришем деяких апостолів. Стил Марка стислий і насичений подіями. На відміну від Матвія та Луки він небагато уваги приділяє вченню Ісуса. Марко, очевидно, писав для римського неєврейського читача, тож у центрі його твору діяння Ісуса, які доводять, що Ісус — Син Бога. Здається, Марко насамперед зацікавлений у тому, щоб люди дізналися, що Ісус прийшов на землю для того, щоб врятувати людство від наслідків гріха.

Євангелія від Луки. Це одна з двох книг, написаних людиною, що подорожувала разом з апостолом Павлом. Лука був добре освіченим лікарем і талановитим письменником. Видно, що він знайомий з Євангелією від Марка й більшістю матеріалів Євангелії від Матвія. Та з них він вибирає лише те, що могло бути зрозумілим і могло зацікавити неєврейський загаль. Більшою мірою, ніж усі інші автори Євангелій, він зацікавлений у послідовному викладі життя Ісуса як історичної реальності. І все ж він робить наголос не на подіях життя Ісуса, а на самому Ісусі як особі, що любить людей, дбає про них і навчає їх справжнього значення життя, сягає всіх потреб людей, маючи владу допомогти й порятувати.

Євангелія від Іоана. Ця Євангелія дуже відрізняється від перших трьох. Це одразу видно з прекрасного й глибокого вступу. Іоан дає багато матеріалу, якого не знайдете в інших Євангеліях. Головна мета його — довести, що Ісус був Месією (Христом), святим Сином Божим та Рятівником світу.

Діяння апостолів. Ця книга, написана Лукою, розпочинається з того, на чому закінчилася його перша книга. Вона починається з настанови Ісуса Своїм послідовникам іти по світу, проголошуючи Добру Звістку, послання про любов Бога до людства. Ісус хотів, щоб вони розповідали те, про що вже дізналися самі, — про Його святе завдання: врятувати людей землі від наслідків їхніх лихих діянь. Лука простежує захоплююче втілення цієї справи, концентруючи увагу на двох головних рушійних образах — Петрі та Павлові. Він показує, як християнство швидко поширювалося від започаткування в Єрусалимі, далі в оточуючих районах Юдеї та Самарії, і потім у найвіддаленіших куточках Римської імперії.

Наступна група творів Нового Заповіту містить Послання Павла. Апостол Павло (спочатку званий Савлом) був добре освіченим євреєм з Тарсу в Килікії (південно-східна Туреччина). Він дістав освіту в Єрусалимі, був провідником фарисеїв і жорстоко боровся з християнським рухом у перші роки його існування. Однак Ісус явився йому в з'яві й докорінно змінив його життя. Десятьма роками пізніше він почав багато подорожувати, щоб поширювати звістку про Христа. Протягом цього періоду він написав багато послань до церков (християнських груп) та окремих осіб. Новий Заповіт містить тринадцять таких послань.

Послання Павла до римлян — це найдовше й найповніше його послання. Більшість із його послань написано до християнських груп у міста, де він першим проповідував вчення про Христа й організовував церкви. Однак він написав це послання до християн Рима, ніколи не бувавши в Римі. Він був у Греції близько 57 року н.е. Не маючи змоги подорожувати до Рима, як йому хотілося, він виклав учення, яке

зазвичай проповідував, у цьому листі. Це ретельно записаний виклад основних істин християнської віри.

Перше та Друге послання Павла до коринфян — це два з кількох послань, написаних Павлом до християн у Коринфі, місті в південній Греції. У першому з них Павло розглядає деякі проблеми, що виникли там між християнами, і відповідає на запитання, які йому попередньо ставили. Вони стосувалися християнських спільнот, одруження, статевого гріха, розлучення, єврейських звичаїв то ін. Особливо цікавий тринадцятий розділ, відомий твір Павла про любов, в якій Павло вбачає вирішення всіх їхніх проблем. Друге послання було написане після відповіді коринфян на Перше послання.

У **Посланні Павла до галатів** розглядаються різні проблеми християн у Галатії. Павло проповідував там християнство й організував кілька церков. Тоді група єврейських вчителів подалася туди й навчала певних ідей, які були дуже далекі від істинного християнського вчення. Проблема була серйозною, оскільки стосувалася основ взаємин людини з Богом. На той час Павло не міг вирушити до Галатії, але давав потужне вирішення цієї проблеми в своєму Посланні. Як і в його Посланні до римлян, тут розкриваються основи християнської віри, але з іншого погляду.

Павло написав **Послання ефесянам** під час ув'язнання, але точно не відомо, де і коли. Тема цього послання — це задум Бога об'єднати всіх людей під проводом Христа. Павло додавав наснаги християнам жити в гармонії одне з одним і виконувати свої обов'язки перед Богом.

Послання Павла до филипійців було також написане у в'язниці, очевидно, в Римі. Павло мав багато неприємностей на той час, але він вірив у Бога, і його лист сповнений довіри та радості. Павло писав з метою додати сміливості филипійським християнам і подякувати за певну фінансову підтримку, що вони йому надали.

Павло написав **Послання до колосян**, щоб заперечити деякі брехливі вчення, що створювали чимало клопоту для церкви в Колосі, місті в Малій Азії (Туреччина). Частина цього послання подібна до послання ефесянам. Павло дає деякі практичні уроки того життя, яким повинен жити християнин.

Перше і Друге послання до салонікійців були, можливо, одними із перших послань Павла. Під час своєї першої подорожі до Македонії (північної Греції), Павло сповістив салонікійцям християнське послання. Багато людей повірило, але Павло мусив залишити їх дуже скоро. Павло писав, щоб додати людям наснаги в їхній новій вірі. Він також писав про речі, які люди не розуміли, особливо про очікуване повернення Христа. В своєму другому посланні Павло продовжує цю дискусію.

Перше й Друге послання до Тимофія та Послання до Тита були написані Павлом наприкінці його життя до двох його близьких товаришів. Павло залишив Тимофія в Ефесі, а Тита — на Криті для допомоги у вирішенні проблем з організацією та діяльністю там церков. Тобто Тимофій та Тит повинні були допомагати церквам у тих містах підготуватися до самостійного управління й діяльності. У першому посланні до Тимофія і посланні до Тита Павло дає поради, як вирішувати різні проблеми та як виходити зі скрутних ситуацій. У в'язниці, коли Павло відчув наближення смерті, він написав друге, дуже особисте послання до Тимофія. В цьому Посланні — поради й

підтримка, оскільки Павло палко прагнув, щоб Тимофій, слідуючи його зразку, і далі жив з вірою, наснагою та довготерпінням.

Послання Павла до Филимона — це коротке послання, написане одночасно з посланням до колосян. Филимон, християнин з Колосу, був господарем утеклого раба Онисима, який навернувся у християнство, завдяки впливу Павла. Послання Павла — це заклик до Филимона пробачити Онисима й прийняти його назад.

Крім послань від Павла, є ще вісім послань, написаних іншими послідовниками Ісуса. Автор **Послання до євреїв** залишився невідомим, але зрозуміло, що листа написано до євреїв, що вірять у Христа. Їм загрожувала небезпека бути відвернутими від їхньої віри в Ісуса. Цього листа було написано для того, щоб додати наснаги таким християнам і зміцнити їхню віру. Автор наголошує на вищості Ісуса Христа над усіма іншими істотами та особами. Він навчає, що вічне священицтво Ісуса Христа і «краща Угода» мають переваги над священством Старого Заповіту і «першою Угодою». Автор закінчує листа, підтримуючи в народі віру в Бога і життя для Нього.

Слово «практичний» майже завжди вживається при характеристиці **Послання від Якова**, «слуги» Бога й Ісуса. Дехто вважає, що це один із братів Ісуса. Єврейське походження Якова дається взнаки, коли він викладає своє вчення про чесність і справедливість, допомогу бідним, любов до світу, мудрість, витримку, випробування та спокуси, вчинки та послух, віру і працю. Він закликає людей молитися й бути терплячими.

Перше і Друге послання Петра було звернено до християн, які живуть у багатьох різних місцях. Петро навчав цих християн того, що є надією їхнього життя, а також того, що справжня їхня оселя — на Небесах. Вони переживають тяжкі часи, та Бог не забув їх, запевняв Петро. Вони вдосконалюються у своєму стражданні. Він нагадував їм, що Бог благословив їх і простив їхні гріхи через Ісуса Христа. Вони мусять відповісти праведним життям. У другому посланні апостол виступає проти лженаставників. Він навчає про істинне знання і друге пришестя Христа.

Перше, Друге і Третє послання Іоана були написані апостолом Іоаном. Послання Іоана, сповнені любові, запевняють віруючих у тому, що Бог їх завжди прийме. Іоан вчить, що люди показують свою любов до Бога в любові до оточуючих, і живучи так, як бажає для них Бог. Друге і Третє послання закликають християн до любові одне до одного і застерігають від лженаставників і безбожної поведінки.

Автор **Послання Юди** — це брат Якова і, мабуть, брат Ісуса. У цьому посланні проповідується віра, і автор висловлюється проти зловмисників та лженаставників.

Остання книга Нового Заповіту, **Одкровення апостола Іоана**, відрізняється від усіх інших. Вона написана високометафоричною мовою і розповідає про з'яви, що були автору, апостолу Іоану. Багато з цих метафор та образів запозичено зі Старого Заповіту. Їх легше зрозуміти, порівнюючи з творами Старого Заповіту. Ця книга запевняє християн в остаточній перемозі над злими силами за допомогою Бога й Ісуса Христа, їхнього провідника й помічника.

Новий Заповіт і сучасний читач

Сьогоднішній читач Біблії мусить пам'ятати, що ці книги було написано тисячі років тому для людей, що жили в культурних умовах,

дуже відмінних від наших. Взагалі, в центрі творів принципи, які є абсолютною істиною, хоча багато історичних подій, використаних ілюстрацій та посилянь можуть бути зрозумілими лише тим, хто має уявлення про часи й культуру, в якій відбувалися події. Наприклад, Ісус розповідає історію про чоловіка, який сів зерно в інший ґрунт за інших природних умов. Такі умови можуть бути неznані людям сьогодення, але урок, який дає Ісус на цьому прикладі, підходить людям у будь-які часи, в будь-якій місцевості.

Сучасному читачеві світ Біблії може видатися дещо дивним. Звичай, ставлення, манера розмовляти можуть здатися незвичайними. Тому варто оцінювати все це не за сучасними стандартами, а за мірками того часу і того місця. Також важливо взяти до уваги те, що Біблію було написано не як наукову книгу. Це переважно опис історичних подій та підкреслення значущості цих подій для людства. Її вчення містить універсальні істини, які лежать за межею царства науки. Вони залишаються справедливими навіть у наш сучасний вік, оскільки там ідеться про основні духовні потреби людини, які ніколи не змінюються.

Кожна людина, яка береться до читання Біблії об'єктивно, може взяти для себе багато корисного. Вона дістане знання про історію та культуру давнього світу, дізнається про життя і вчення Ісуса Христа, про його значення для Його послідовників. Вона зможе зазирнути в духовну сутність і зрозуміти радість і мінливість життя. Вона знайде відповіді на найскладніші життєві питання. Отже, є багато добрих причин прочитати цю книгу. І людина, яка, читаючи, ставитиметься до тексту відкрито й допитливо, можливо знайде Божественну причину свого існування.